

Универзитет Св. Климент Охридски – Битола

Правен факултет – Кичево

Студиска програма: Меѓународно право и меѓународна политика

„Владеењето на основните демократски принципи на државите во услови на пандемија“

- докторски проект

Кандидат:

м - р Зоран Илиески

Ментор:

проф. Д-р. Младен Карџоски

Битола,

Септември 2022

Содржина:

<u>1. ВОВЕД .....</u>	<u>4</u>
<u>2. ТЕОРЕТСКА РАМКА .....</u>	<u>6</u>
<u>3. ОПИС НА ПРОБЛЕМОТ .....</u>	<u>7</u>
<u>4. ПРЕДМЕТ НА ИСТРАЖУВАЊЕ .....</u>	<u>7</u>
<u>5. ЦЕЛИ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО .....</u>	<u>8</u>
<u>6. ХИПОТЕТСКА РАМКА .....</u>	<u>9</u>
<u>7. МЕТОДОЛОШКА РАМКА .....</u>	<u>10</u>
<u>8. ИСТРАЖУВАЧКА ИНТЕНЦИЈА .....</u>	<u>10</u>
<u>9. НАУЧНА И ОПШТЕСТВЕНА ОПРАВДАНОСТ.....</u>	<u>11</u>
<u>БИБЛИОГРАФИЈА.....</u>	<u>13</u>

1. Вовед

Иако борбата против пандемијата КОВИД-19 сè уште не е добиена, со воведување на вакцината и постепеното намалување на „силата“ на вирусот, на крајот од тунелот има барем слабо светло - заедно со надежта дека друг воз нема наиде. Пополека се враќаме во функционалност, но во „следното нормално“, новите трендови кои ќе ги дефинираат активностите не само за 2022 година, туку и пошироко. Но, ајде да набљудуваме неколку аспекти дека новото нормално има ефект врз демократијата, слободата, економијата и вработувањето, дали државите биле подготвени за итен одговор и со цел да ги спасат сопствените граѓани и општеството од пандемијата?

Задолжителните „заклучувања“ преку воведување на полициски часови, донесоа ограничувања на личните слободи. Многу луѓе ја разбраа привремената потреба од овие мерки, во согласност со должноста на државите да ги заштитат животите на луѓето, но бидејќи тие повлекуваа дополнителни ограничувања на граѓанскиот простор, тие ја отежнаа отчетноста на носителите на одлуки и нивна одговорност.

Демократијата и слободата отсликани во граѓанското општество се потребни сега повеќе од кога било, граѓаните претставени од нивните граѓански организации (ГО) можат да играат соодветна улога во одговорот на пандемијата и внимателно да ги испитаат одлуките донесени како одговор на кризата, да помогнат да се осигура дека научените лекции се тие стануваат еднакви партнери во постпандемиската реконструкција. Во непосредниот период на одговор на вирусот, мерките за заштита на јавното здравје треба да ги почитуваат човековите права. Предизвик цензура, ограничувања за пристап до информации и прекршување на личната приватност, како и изложување на пречекорувања од страна на владите, како што беше незаконскиот надзор. Мерките за ограничување не можат да ги оневозможат граѓаните да се залагаат за правата на луѓето и да го изразат своето демократско несогласување. Треба да бараме итни мерки кои ќе го поминат тестот на пропорционалноста и неопходноста, во согласност со меѓународното право и принципите содржани во Универзалната декларација за човекови права.

Економската активност забави, повредувајќи ги најранливите граѓани и зголемената побарувачка за основни услуги, но и ограничувајќи ги нашите бази на ресурси. Заклучувањето ги прекина планираните програми на ГО, барајќи итни преговори со финансиерите и доведувајќи ја во прашање одржливоста на многу граѓански организации (ГО). Граѓанските организации требаше да најдат нови начини за поддршка на нивните целни групи и грижа за нивното физичко и ментално здравје.

И покрај заштитата содржана во меѓународното право и уставите на државите, луѓето веќе беа исклучени врз основа на нивниот идентитет.

Надминувањето на воведените овластувања и ограничувања за вонредни состојби вклучуваше цензура, ограничувања на пристапот до информации и кршење на правото на приватност и закани, апсења и притворања на активисти на граѓанското општество, новинари, работници од првите редови и други засегнати граѓани кои открија информации за пандемијата, го доведе во прашање одговорот на нивната влада или ги откри пропустите на владите за време на пандемијата. Во повеќе случаи, безбедносните сили употребија насилство врз граѓаните кои го прекршиле „заклучувањето“, ограничувањата или полициските часови. Многу од активистите

и бранителите на човекови права им беше изречена мерката притвор, со изговорот дека „ризиките од инфекција се алармантни“.

Мерките за заклучување запреа многу економски активности, фрлајќи многу повеќе луѓе во несигурни услови за живот. Луѓето ги загубија своите работни места или беа отпуштени, мораа да ги намалуваат платите или многу од малите претпријатија изградени низ годините на труд и штедење беа затворени.

Вирусот го откри фактот дека луѓето на кои најмногу се потпира нашето општество – медицинскиот персонал, одговорните за итни случаи, транспортниот персонал, луѓето кои продаваат и испорачуваат храна – се меѓу најмалку наградените, а многумина од граѓаните сеуште живеат на економски тешкотии и борба. Спротивно на тоа, најбогатите имаа малку да придонесат за справување со кризата.

Иако беше вистина дека секој може да се зарази вирусот, оние што се изложени на најголем ризик од инфекција и најверојатно беа инфицирани од него беа најсиромашните и исклучени граѓани. Луѓето кои веќе живеат во економски тешкотии беа ранливи затоа што нивната работа најмногу ги изложуваше на опасност, затоа што имаа најмалку пристап до медицински услуги и затоа што нивните животни околности го отежнаа физичкото растојание и пристапот до пристапни санитарни услови. Улогата на граѓанското општество беше по витална од кога било. Граѓанските организации, секогаш на првата линија на одговор на кризи, обезбедуваа здравствена заштита, храна, засолниште и други основни работи за оние на кои им е потребна. Солидарноста што граѓанското општество ја негува и мобилизира, од локално до глобално ниво, се покажа како критична за да се извлечат луѓето низ кризата. Општествата забележаа огромна реакција на доброволци кои солидарно се појавија да им помогнат на своите соседи, да ги одржат нивните заедници и да ја зајакнат линијата на фронтот.

Како што многу луѓе станаа изолирани, тие почнаа да ја ценат вредноста на човечката интеракција, заедница и солидарноста, внатре и надвор од границите: фундаментални принципи кои го анимираат граѓанското општество. Граѓанските организации, исто така, работат на моделирање на одговори на кризата кои го поддржуваат медицинскиот персонал и семејствата, и ги поддржуваат правата за вработување, вклучително и преку развивање протокол за социјално осигурување за работниците од граѓанското општество. Граѓанското општество продолжи да работи за да ги повика владите на одговорност, честопати во тешки услови, поставувајќи прашања за квалитетот на одговорот на владите, истакнувајќи ги пропустите, инсистирајќи да се почитуваат правата и секое ограничување на слободите ќе биде привремено.

Светот ќе се појави променет после вирусот, но наше е да се обидеме да се погрижиме да се промени за добро. Не треба да има обид да се вратиме во светот пред пандемијата нарушен од длабоките проблеми што кризата ги изложи и продлабочи, а кои го влошија нејзиното влијание.

2. Теоретска рамка

Граѓанските права и демократските слободи се потребни сега повеќе од кога било. Во непосредниот период на одговор на вирусот, мерките за заштита на јавното здравје треба да ги почитуваат човековите права. Треба да ја оспориме цензурата, ограничувањата за пристап до информации и прекршувањето на личната приватност и да го откриеме пречекорувањето од страна на владите, како што е незаконскиот надзор. Треба да ги испитаме сите итни мерки да го поминат тестот на пропорционалноста и неопходноста, во согласност со меѓународното право и принципите содржани во Универзалната декларација за човекови права. Гледајќи напред, ќе треба да промовираме нови стратегии за борба против дезинформациите и нови модели на инклузивно и одговорно лидерство. ¹Граѓанското општество ќе продолжи да се залага за отворен граѓански простор и ќе ги поттикне владите да усвојат пристапи насочени кон луѓето и партнерства за реконструкција кои ќе го задоволат барањето за позитивни промени.

Сега е време да се преиспита како се структурирани економиите. Мора да се избегнат какви било обиди за повторно да се наведат остри политики на штедење или приоритети на потребите на големите бизниси во закрепнувањето, бидејќи влијанијата би паднале несразмерно врз оние кои веќе претрпеле најмногу. Ребалансот на моќта и градењето солидарност меѓу работодавците и работниците, доверителите и должниците, како и сопствениците на имот и станарите ќе бидат клучни. ²Државното обезбедување на јавни добра и поголем демократски надзор над основните услуги може да помогне да се осигура дека тие најдобро служат за закрепнување, заедно со интервенција за регулирање на цените на основните работи и спречување на профитерство и недозволените финансиски шпекулации.

Многу работници кои се сметаат за неопходни за време на пандемијата - како што се оние во грижата за стари лица, супермаркетите и магацините за дистрибуција не можат да врзат крај со крај дури и во нормални времиња. И за време на кризата КОВИД-19, заканата од сериозна болест е додадена на ниските плати. Работодавците бараат од луѓето да се пријават на работа во погони за пакување месо и ресторани кои се изложени на голем ризик за нив и нивните семејства; нивниот единствен регрес е да си заминат од своите работни места, ризикувајќи ја својата егзистенција.

КОВИД е многу повеќе од економска криза, со длабоки социјални и човечки трошоци и последици. Со цел да се разбере и да се одговори на кризата со КОВИД и сите идни кризи кои се последица на настани слични на КОВИД, од економистите ќе се бара повторно да ги исцртаат дисциплинските граници што конвенционално ја разграничуваат дисциплината на економијата од другите научни дисциплини.

3. Опис на проблемот

Пандемијата КОВИД-19 дојде брзо и силно ги погоди државите и нивните граѓани. По ширењето на вирусот во Кина на почетокот на 2020 година, не требаше долго додека Италија, како прва европска земја, која мораше да се справи со силен пораст на дневните инфекции САРС-КоВ-2. Кога ситуацијата излезе од контрола, италијанскиот премиер Џузепе Конте прогласи заклучување на целата земја. Повеќето европски земји го следеа примерот, а во средината на мај 2020 година, повеќето луѓе се најдоа во земја со затворени граници, затворени училишта и бизниси и ограничена слобода на движење.

Во демократските држави, пандемијата ги става владите во тешка позиција. Високата неизвесност предизвикана од КОВИД-19 ги втурна кон усвојување мерки кои, во нормални времиња, се во спротивност со основните демократски принципи. Носителите на одлуки се соочени со дилемата за пондерирање на целите на јавното здравје наспроти демократските норми, права и слободи (Zwitter 2012). Оваа размена се одвива на две нивоа: Прво, потребата за брза реакција создава силни стимулации за концентрирање на моќта на националната извршна власт и на тој начин за слабеење на другите институции. Второ, политиките за справување со појавата на КОВИД-19 се самите посебни, бидејќи имаат за цел „социјално дистанцирање“ и на тој начин ги ограничуваат основните права како што се слободата на движење или собирање.

Од правна перспектива, владите имаат право во време на кризи да преземат вонредни мерки за заштита на јавните интереси, дури и ако тие мерки ги ограничуваат основните права, но само доколку се исполнети конкретни услови и ако мерките се пропорционални, временски ограничени и не дискриминаторски (на пр. МПГПП, чл. 12 (3);). Меѓутоа, во реалноста, оценките за тоа што е пропорционално може да варираат во земјите, владите и граѓаните.

4. Предмет на истражување

Предмет на истражувањето е да се утврди реакцијата на владите во услови на пандемија, односно дали преземените политики се во спротивност со демократските принципи. Во смисла ќе се анализира воведувањето на посебни мерки за заштита на граѓаните, утврдувајќи дали тие мерки се во линија на човековите права кои се загарантирани со ЕКЧП особено во делот на загрозување на индивидуалната слобода како и разгледување на концепцијата на моќта на државите, односно трансферот на законодавните овластувања од парламентот на владата со цел да се зајакне способноста на извршната власт за ефикасно спроведување на мерките за борба против КОВИД-19.

Во првиот дел ќе ги разгледуваме сите мерки кои ја ограничуваат индивидуалната слобода за да го забават ширењето на вирусот преку намалување на физичкиот контакт меѓу поединците, но се во конфликт со основните граѓански и политички права како што е слободата на движење (Меѓународната Конвенција за Граѓански и Политички Права - МКГПП член 12, чл. 2 од Протокол 4 кон Европската Конвенција за Човекови Права - ЕКЧП) или слобода на собирање (МКГПП член 21, ЕКЧП во чл. 11). Ваквите мерки содржат ограничувања на меѓународни или домашни патувања, забрана за јавни собири или строги политики под мотото „останете дома“.

Во вториот дел, ќе ја разгледуваме концентрацијата на моќта, односно трансферот на законодавните овластувања од парламентот на владата со цел да се зајакне способноста на извршната власт за ефикасно спроведување на мерките за борба против КОВИД-19. Ваквите мерки за надминување на ограничувањата за време на периоди на национална закана се во спротивност со принципот на поделба на власта што се применува во нормални времиња. Дополнително, во некои земји, моќта на извршната власт е дополнително зајакната со контрола на јавната сфера и со тоа, со слабеење на четвртиот столб на демократијата – медиумите. Воведувањето на таканаречените „закони за лажни вести“, што го ограничува медиумското покривање на КОВИД-19 и владините одговори на него, е во спротивност со основното право на слобода на изразување и информирање (МКГПП член 19, ЕКЧП чл. 10).

Разликата меѓу демократиите не е само резултат на фактори поврзани со пандемијата, како што е епидемиолошката ситуација на една земја или нејзиниот капацитет за здравствена заштита, туку силата на демократските институции влијае на тоа како демократиите се справуваат со демократската размена. Степенот до кој демократските принципи се заштитени и почитувани во една земја во „нормални“ времиња ја објаснува подготвеноста на владата да ја ограничи слободата на поединците и да ги ограничи институционалните контроли и рамнотежи кога ќе се соочи со КОВИД-19.

5. Цели на истражувањето

Општата цел на ова истражување е да се дојде до сознание дали политиките и мерките кои ги донесоа владите во Европа, за време на пандемија, се во спротивност со демократските принципи утврдени со меѓународните документи кои ги заштитуваат правата и слободите на граѓаните.

Посебните цели, на истражувањето треба да овозможат:

- Идентификување на мерките кои ја ограничуваат индивидуалната слобода на граѓаните, и дали таквите ограничувања се во согласност со основните граѓански и политички права;
- Идентификување и анализа на трансферот на законодавните овластувања од парламентот на владата со цел да се зајакне способноста на извршната власт за ефикасно спроведување на мерките за борба против КОВИД-19;
- Идентификување и анализа на таканаречените „закони за лажни вести“, за време на пандемија, што го ограничува медиумското покривање на КОВИД-19 и дали владините одговори на него, е во согласност со основното право на слобода на изразување и информирање;

6. Хипотетска рамка

Генерална (општа) хипотеза:

Подготвеноста на владите да ја ограничат слободата на поединците и да ги ограничи институционалните контроли и рамнотежи кога ќе се соочат со пандемија е во согласност со заштита и почитување на демократските принципи во една земја.

Посебна хипотеза 1:

Владите имаа план кој е базиран на длабинска анализа за ги ограничат слободата на поединците со цел да ги заштитат од ширењето на пандемијата.

Поединечна хипотеза 1.1.

Владите донесуваа закони и мерки кои се базираа на ад-хок решенија не внимавајќи при тоа дали ќе ги загрозат граѓанските права и слободи гарантирани со меѓународни документи.

Поединечна хипотеза 1.2.

Владите подготвуваа длабинска анализа за да оценат дали планираните закони или мерки ќе бидат во линија со меѓународните ратификувани документи, при тоа беа сигурни дека нема да ги загрозат граѓански права и слободи.

Посебна хипотеза 2: Владите беа подготвени да ги балансираат институционалните контроли и рамнотежи, но при тоа внимателно здобиената моќ ја искористија за да ги ублажат последиците од пандемијата.

Поединечна хипотеза 2.1

Здобиената моќ на владите, преку пренесувањето на моќта од собранието на владата, беше успешно искористена не нарушувајќи ги своите институционални рамнотежи.

Поединечна хипотеза 2.2

Развиените демократии покажа дека постои капацитет во институциите за привремено да се примени демократската размена на моќта без да се влијае на балансот и контролата на моќ во една држава.

7. Методолошка рамка

Методи кои ќе се користат во истражувањето се анализа на содржина, компаративен метод, метод на индукција и метод на дедукција, како и метод на аналогича.

Методолошки постапки и техники кои ќе се користат во функција на истражувањето се (онлајн) анкета и студија на случај.

Прашањата кои ова истражување треба да ги одговори се следните:

ИП 1.1 Дали Владите донесуваат издржани закони и мерки внимавајќи при тоа да не ги загрозат граѓанските права и слободи гарантирани со домашното законодавство?

ИП 1.2 Дали бил применуван методот на анализа на меѓународните ратификувани документи, при донесувањето на закони или мерки во услови на пандемија?

ИП 2.1 Дали здобиената моќ владите ги наруши своите институционални рамнотежи?

ИП 2.2 Какви била примената на стекнатата демократска моќ на државите и дали истата влијаела врз балансот и контролата на моќ во една држава?

8. Истражувачка интенција

Интенцијата на ова истражување е да обезбеди информации за однесувањето на државите во време на пандемијата со КОВИД-19. Посебен фокус истражувањето ќе биде ставен на почитувањето на граѓанските права и слободи кои се гарантирани со меѓународни документи како што се МКПП и ЕКЧП. При ваквата состојба низа на мерките кои беа донесени од страна на владите кои влијааа на ограничување на индивидуалната слобода на граѓаните, па затоа е важно да се дојде до научни сознанија дали таквите ограничување со во согласност со основните граѓански и политички права.

Справувањето со пандемија е само еден дел од акциите за подобрување со епидемиолошката ситуација и здравствената заштита на една земја, но тука се отсликува и нејзиниот капацитет на демократските институции и справување со демократската размена која може да се појави во такви ситуации. Степенот до кој демократските принципи се заштитени и почитувани во една земја во „нормални“ времиња ја објаснува подготвеноста на владата да ја ограничи слободата на поединците и да ги ограничи институционалните контроли и рамнотежи кога ќе се соочи со пандемија.

Преку сето ова ќе се даде научно аргументирано образложение за реакцијата на државите во Европа за да ги заштитат своите граѓани од ширењето на пандемијата, а при тоа да го прикажат својот демократски капацитет на владеење и почитување на меѓународно усвоените документи кои ги гарантираат граѓанските права и слободи.

9. Научна и општествена оправданост

Државите генерално се обврзани да преземат соодветни мерки за да се спречи ширењето на секоја наредна пандемија. Сите права можат да бидат ограничени освен правото на живот (според ЕКЧП), правото да се спречи тортура и ропство, правото на слобода на изразување и правото на слобода на вероисповед.

Меѓутоа, одбраната и промовирањето на човековите права се однесува на големите и малите акции што сите ги преземаме секој ден. Ако сакаме општеството да функционира повеќе во согласност со стандардите и принципите за човекови права, сите ние мора да вложиме дополнителни напори и да се иселиме од нашите комфорни зони.

За почеток, заедницата за човекови права – вклучително и меѓународните организации – треба долго сериозно да се погледнат себеси и анализираат влијанијата од нивното делување. Делумно е вина на државите ако многу луѓе изгубиле интерес или станале незадоволни од човековите права. Тоа значи дека истите не биле доволно ефикасни во обезбедувањето дека сите разбираат зошто човековите права се важни за сите. На пример, кршењето на одредени човекови права, особено на некои економски и социјални права, веројатно треба да се стави поголемо значење на агендата. Мора да се изнајдат по-инклузивни начини на кој се бранат човековите права. Владите испорачуваат јавна услуга во интерес на општеството, но не ја поседуваат таа услуга. Често владите говорат за, а понекогаш и со луѓе кои претрпеле кршење на човековите права. Но, тие ретко ги овластуваат да зборуваат за себе. Тие треба да учествуваат во процесите на донесување одлуки колку што е можно повеќе. Треба да се практикува да слуша повеќе и да им остава простор тие луѓе да ги раскажуваат своите приказни и да ги обликуваат политиките и законите што ги засегаат.

Правниците, научниците, интелектуалците и загрижените граѓани мора да влезат во арената на јавната дебата за човековите права и да се ангажираат со општеството во целина за да ги надминат погрешните претстави и да ги отфрлат предрасудите.

Граѓанското општество треба да биде овозможено не само како витален давател на услуги, туку и во сите негови легитимни улоги кои беа потребни за време на пандемијата, вклучително и да им помогне на луѓето, да учествуваат во донесувањето одлуки и да ги унапредат алтернативите, како и да ги испита изборите направени од државите.

За да дојде промената, мора да се случат две работи.

- Прво, граѓанските слободи, вклучително и правото на мирно собирање, мора да се бранат и почитуваат, за да можат луѓето да се мобилизираат во број за да бараат промени. Гледајќи наназад уште подалеку, сите големи историски трансформации, вклучително и правото на жените да гласаат, деколонизацијата и самоопределувањето, законите за расна еднаквост и прогласувањето за климатска вонредна состојба, дојдоа само откако масовните мобилизации ги повикаа да се случат. А сепак, самите држави во кои беа добиени тие промени сега ги делегитимираат и потиснуваат протестите.

Продемократските држави треба да даваат примери држејќи силно попустлива линија за мирно собирање на домашен терен и повикувајќи ги другите земји да го следат примерот во нивната билатерална и мултилатерална дипломатија. Привремените ограничувања наметнати во рамките на пандемијата мора да се поништат што е можно поскоро. Меѓународниот систем треба да стори повеќе за да ги почитува нормите за правото на протест. Големите бизниси мора да бидат повикани на одговорност и да се удри по џебот каде и да застане на страната на авторитарните лидери за движењата на луѓето. Луѓето треба да бидат храбри да протестираат, но не треба да го прават тоа со ризик да бидат фрлени зад решетки или да се соочат со брутално, дури и смртоносно насилство.

- Второ, потребни се повеќе бројки од кога било за протестите да станат огромни. Луѓето треба да излезат и да продолжат да протестираат масовно. Лекцијата од изминатите 10 години е дека ниедна промена не доаѓа без да се бара, и дека огромните бројки можат да направат разлика. Откако ќе заврши пандемијата што го отежнуваше мобилизирањето во толпата, да се надеваме на реакција што ќе биде излив на луѓе кои се здружуваат: радосно, да се слави дека да се биде човек значи да се биде социјален и праведно да се инсистира на тоа светот мора да биде подобар за сите.

Непосредниот и итен тековен приоритет мора да биде задачата на јавното здравство за справување од пандемијата на КОВИД-19 и обезбедување дека вакцините што се достапни се произведуваат во доволна количина и се администрираат правично низ целиот свет. Самото ова веќе се покажа како огромен логистички предизвик, а дистрибуцијата и безбедноста на вакцините стана предмет на геополитички спорови и конфронтации. Но, закрепнувањето од пандемијата, кога ќе дојде, нема да значи дека економиите ќе се појават неповредени или непроменети, ниту дека тие едноставно ќе се вратат или „вратат“ на некое „нормално“ пред пандемијата.

Библиографија

- A human rights-based approach to COVID-19 economic response and recovery
<https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-03/ENHRI%20OHCHR%20Checklist%20on%20protecting%20jobs%2C%20workers%20and%20SMEs.pdf>
- Анализа на влијанијата од Ковид-САРС-19 на родот и различностите
<https://www.osce.org/files/f/documents/1/9/480413.pdf>
- Civicus, State of civil society report 2020
- Civicus, State of civil society report, 6, 2021
- COVID-19 lockdown controls and human rights abuses: the social marketing implications
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8243984/pdf/emeraldopenres-2-14888.pdf>
- COVID-19 AND HUMAN RIGHTS LAW
http://ennhri.org/wp-content/uploads/2020/04/Policy-Brief-COVID-19_eng.pdf
- Democracy in times of the pandemic: explaining the variation of COVID-19 policies across European democracies
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01402382.2021.1900669>
- Delivering for youth: How governments can put young people at the centre of the recovery
https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=1131_1131487-xd5bm4h5h8&title=Delivering-for-Youth-how-governments-can-put-young-people-at-the-centre-of-the-recovery
- Emergency in the Liberal Democracy
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2369335
- Emergency Law Responses And The Covid-19 Pandemic
<https://www.idea.int/gsod/sites/default/files/2021-11/emergency-law-responses-covid19-pandemic-gsod2021.pdf>
- Ensuring Rights while Protecting Health: The Importance of Using a Human Rights Approach in Implementing Public Health Responses to COVID-19
<https://www.hhrjournal.org/2021/10/ensuring-rights-while-protecting-health-the-importance-of-using-a-human-rights-approach-in-implementing-public-health-responses-to-covid-19/>
- Guide on Article 11 of the European Convention on Human Rights
https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_11_ENG.pdf
- Guide to the Interpretation and Meaning of Article 10 of the European Convention on
- Global supply chains at work: A tale of three products to fight COVID-19
https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=1133_1133959-6bev6fgl96&title=Global-supply-chains-at-work-A-tale-of-three-products-to-fight-COVID-19
- How will the world be different after COVID-19?
<https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/Fandd/Article/2020/June/how-will-the-world-be-different-after-COVID-19.ashx>
- How Did the COVID-19 Crisis Affect Different Types of Workers in the Developing World?
<https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/36168/How-Did-the-COVID-19-Crisis-Affect-Different-Types-of-Workers-in-the-Developing-World.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Human Rights

<https://rm.coe.int/16806f5bb3>

Human Rights Dimensions of the COVID-19 Pandemic

<https://theindependentpanel.org/wp-content/uploads/2021/05/Background-paper-11-Human-rights.pdf>

Impact of the coronavirus disease (COVID-19) pandemic on the enjoyment of human rights around the world, including good practices and areas of concern

[https://documents-dds-](https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G21/011/16/PDF/G2101116.pdf?OpenElement)

[ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G21/011/16/PDF/G2101116.pdf?OpenElement](https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G21/011/16/PDF/G2101116.pdf?OpenElement)

Improving urgency procedures and crisis preparedness within the European Parliament and EU institutions

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/730838/IPOL_STU\(2022\)730838_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/730838/IPOL_STU(2022)730838_EN.pdf)

Overcoming the COVID-19 Crisis and Planning for the Future

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7413231/pdf/jnm250522.pdf>

Protocol No.4 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms

https://www.echr.coe.int/Documents/Library_Collection_P4postP11_ETS046E_EN.G.pdf

The Restrictions of Human Rights During COVID-19 Pandemic

<https://doi.org/10.5281/zenodo.4280108>

Ron M. “Rebuilding the economy from the Covid crisis: time to rethink regional studies?”, 2021

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/21681376.2021.1919191>

Samuel B. and Wendy C. “Rethinking economics”, Spring 2021

<https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2021/03/rethinking-economics-by-samuel-bowles-and-wendy-carlin.htm>

The Council of Europe, Commissioner for Human Rights: “The impact of COVID-19 on human rights and how to move forward”

https://www.coe.int/en/web/commissioner/news-2020/-/asset_publisher/Arb4fRK3o8Cf/content/the-impact-of-covid-19-on-human-rights-and-how-to-move-forward?_101_INSTANCE_Arb4fRK3o8Cf_viewMode=view/

The Sectoral Impact of the COVID-19 Crisis. An Unprecedented and Atypical Crisis

https://ec.europa.eu/info/system/files/economy-finance/eb069_en.pdf

The Coronavirus Pandemic And Fundamental Rights: A Year In Review

https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-fundamental-rights-report-2021-focus_en.pdf

The impacts of the coronavirus pandemic on the implementation of fundamental and human rights, Recommendations by the Human Rights Delegation

https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CCPR/Shared%20Documents/FIN/INT_CCPR_NHS_FIN_44416_E.pdf

The UN Secretary-General has launched the 2021 update of the UN Comprehensive Response to COVID-19

<https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/2021/12/un-comprehensive-response-covid-19-2021.pdf>

The Restrictions of Human Rights During COVID-19 Pandemic

<https://zenodo.org/record/4280108/preview/15%20Lenaris.pdf>

The Rule of Law in Times of Crisis - A Legal Theory on the State of Emergency in the Liberal Democracy

https://www.researchgate.net/publication/262058058_The_Rule_of_Law_in_Times_of_Crisis_-_A_Legal_Theory_on_the_State_of_Emergency_in_the_Liberal_Democracy/citation/download

The Role of Courts in Times of Crisis: A Matter of Trust, Legitimacy and Expertise
https://www.echr.coe.int/Documents/Intervention_20210415_Popelier_Rule_of_Law_ENG.pdf

The right to information in times of crisis: access to information – saving lives, building trust, bringing hope!

https://unesdoc.unesco.org/in/documentViewer.xhtml?v=2.1.196&id=p::usmarcdef_0000374369&file=/in/rest/annotationSVC/DownloadWatermarkedAttachment/attach_import_f408266c-8d11-4732-bbd5-885f95b1c8a6%3F_%3D374369eng.pdf&locale=en&multi=true&ark=/ark:/48223/pf0000374369/PDF/374369eng.pdf